

Ievads

DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.01

2023. gadā Slovēnijas žurnālā *Traditiones* publicēts Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta (LU LFMI) projekta "Folkloras kustība Latvijā: resursi, ideoloģijas un prakses" (Nr. Izp-2021/1-0243) pētnieku levas Vīveres, Valda Mukstupāvela, Ritas Grīnvaldes, Aigara Lielbārža, Ilgas Vālodzes Ābeles un Justīnes Jaudzemas kopdarbs – raksts "*The Power of Authorities, Interpretations, and Songs: The Discourse of Authenticity in the Latvian Folklore Revival*" ("Autoritātes spēks, interpretācijas un dziesmas: autentiskuma diskurss latviešu folkloras atdzimšanā") par autentiskuma diskusijas vēsturi latviešu folkloras kustībā, kurā autori, aptverot dažādus autentiskuma diskusijas avotus un šķautnes, vaicā, "kam bija (un ir mūsdienās) "tiesības" pilnībā izprast un interpretēt autentiskumu" – akadēmiskajiem ekspertiem, publiskajiem intelektuāļiem, māksliniekiem, žurnālistiem, padomju okupācijas laikā – partijas funkcionāriem, mūsdienās – politikas veidotājiem un birokrātiem? (Weaver et al. 2023: 62–63). Žurnāla *Letonica* jaunākā t. s. "raibā" numura rakstu autori ar pilnām tiesībām rosina akadēmisko diskusiju par plašu tēmu loku, ar mūsdienīgu skatu veroties arī senāku problēmu spogulī.

Agita Lūse (Rīgas Stradiņa universitātes (RTU) Sociālo zinātņu fakultāte) rakstā "Versijas par etnogrāfiju 20. gadsimta 30.–40. gadu Latvijā. Ziedoņa Ligerā gadījuma izpēte" (Lūse 2023, šajā numurā) aplūko etnogrāfijas kā akadēmiskas disciplīnas veidošanos Latvijā un etnologa Ziedoņa Ligerā (1917–2001) likteni, ilustrējot procesus, kas veidoja disciplīnas izpratni starpkaru periodā.

Gintas Pērles-Sīles (Latvijas Universitāte; LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts) raksta "Materiāla atlases principi vācbaltiešu publicētajos tautasdziesmu krājumos 19. gadsimta pirmajā pusē" (Pērle-Sīle 2023, šajā numurā) centrā ir vācbaltiešu savāktie un izdotie pirmie latviešu tautasdziesmu krājumi, un autore, salīdzinot šos krājumus ar "Latvju dainām", reflektē par iekļauto tautasdziesmu iespējamo piederību latviešu tradīcijām un godiem un sniedz ieskatu krājumu tapšanas stratēģijās un vākšanas apstākļos.

Ilze Jansone (Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāte) rakstā "Ceļā uz sinkrētisko garīgumu: reliģiozitātes dimensijas Noras Ikstenas romānā "Ūdens mirdzēšana"" (Jansone 2023, šajā numurā) ar hermeneitikas metodēm analizē latviešu jaunākās prozas darbu, uzmanību pievēršot autorei izmantotajai "iztēles apoloģētikai".

Laura Laurušaite (Lietuviešu literatūras un folkloras institūts) rakstā “Ēdiena nozīme identitātes veidošanā: mūsdienu latviešu un lietuviešu literatūras piemēri” (Laurušaite 2023, šajā numurā) pievērsusies ēdiena izvēlei un kulinārajām praksēm literatūras darbos, izsakot pieņēmumu, ka ar ēdiena palīdzību iespējams pētīt padomju okupācijas periodu, kas visvairāk ietekmējis 20. gadsimta lietuviešu un latviešu identitāti, un perestroiku kā mēģinājumu atbrīvoties no svešas varas.

Ausma Cimdiņa (Latvijas Universitāte) rakstā “Padomju kara romāna apokaliptise latviešu literatūrā: Visvalža Lāma “Kāvu blāzmā”” (Cimdiņa 2023, šajā numurā) pēta kara romānu, izmantojot Visvalža Lāma pazīstamo darbu, kurā autors reprezentē leģionāra tēlu un Otro pasaules karu tēlo latviešu tautas un latviešu leģionāra perspektīvā.

Mārtiņš Kaprāns (LU Filozofijas un socioloģijas institūts) un Jānis Tomaševskis (Latvijas Kara muzejs) rakstā “Latviešu karagūstekņi Zedelgemā: vēsture, atmiņa, konflikts” (Kaprāns, Tomaševskis 2023, šajā numurā) analizē notikumus un to izraisīto starptautisko rezonansi saistībā ar Beļģijas pilsētā Zedelgemā 2018. gadā atklāto pieminekli latviešu karagūsteņiem.

Elīnas Veiras (RTU Liepājas akadēmija) angļu valodā publicētā raksta “*A Framework for Studying the Perception of Print-based Poems and Their Trans-medial Adaptations*” (“Ietvars dzejas un tās transmediālo adaptāciju uztveres pētīšanai”) (Veira 2023, šajā numurā) mērķis ir izstrādāt mehānismu, kas ļautu pētīt dzejas un tās transmediālo adaptāciju uztveri un pārbaudīt modeli praksē.

Sergejs Kruks (Rīgas Stradiņa universitāte) rakstā angļu valodā “*Ambiguous Grammar of Legal Discourse*” (“Neviennozīmīgas gramatiskās formas juridiskajā diskursā”) (Kruks 2023, šajā numurā) veicis Latvijas likumu korpusa (1990–2022) kvantitatīvo analīzi, lietojot faktoranalīzes metodi un apliecinot neviennozīmīgo gramatisko formu lietojuma pieaugumu.

Irinās Pupures (*Iryna Pupurs*, Ukrainas Nacionālās Zinātņu akadēmijas T. Ševčenko Literatūras institūts; bijusi viespētniece LU Literatūras, folkloras un mākslas institūtā) angļu valodā publicētajā rakstā “*Latvian Literature in Ukraine: a Brief Overview of its Perception and Interpretation During the Last Hundred Years*” (“Latviešu literatūra Ukrainā: īss pārskats par tās percepciju un interpretāciju pēdējo simts gadu laikā”) (Pupurs 2023, šajā numurā) pēta latviešu un ukraiņu literāros sakarus, tos raksturojošo tulkojumu vēsturi un Ukrainā publicētās enciklopēdiskās ziņas par latviešu rakstniekiem un viņu darbiem.

Nodaļā “Jubilejas” Pauls Daija (Latvijas Nacionālā bibliotēka) sumina literatūrzinātnieci, LU LFMI vadošo pētnieci Māru Gruduli, savukārt Agija Ābiķe (Latvijas Nacionālā bibliotēka) sarakstījusi veltījumu literatūrzinātniekam Viesturam Vecgrāvim.

Nodaļā *"In memoriam"* Ingrīda Burāne (Latvijas Mākslas akadēmija) atvadu rakstā piemin literatūras un teātra zinātnieku un ilggadējo LU LFMI pētnieku un direktoru Viktoru Hausmani (1931–2023), savukārt Ieva Kalniņa (LU LFMI) veltījumā *"Dzirdēt piano..."* atceras literatūrzinātnieci un ilggadējo LU LFMI pētnieci Dzidru Vārdauni (1928–2023).

Jaunākās literatūras apskatā lasāma Vitas Zelčes (Latvijas Universitāte) recenzija *"175 000+ latviešu biogrāfija"* (Zelče 2023, šajā numurā) par Andreja Plakana monogrāfiju *"The Reluctant Exiles. Latvians in the West after World War II"* (Brill, Ferdinand Schöningh, 2021).

2024. gads ir Latviešu folkloras krātuves simtgades gads, un to aizsāk LU LFMI projekta *"Pieredze pilsētā: naratīvi, atmiņas un vietas mantojums"* (Nr. Izp-2020/1-0096) tematiskais numurs (*Letonica* Nr. 54), savukārt gada gaitā iznāks divi *"raibie"* numuri, kuros pētnieki iepazīstinās ar dažādu zinātnes jomu un projektu pētījumiem latviešu un angļu valodā.

Bibliogrāfija

Cimdiņa, Ausma (2023, šajā numurā). Padomju kara romāna apokalipse latviešu literatūrā: Visvalža Lāma *"Kāvu blāzmā"*. *Letonica*, Nr. 53, 94.–107. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.06.

Jansone, Ilze (2023, šajā numurā). Ceļā uz sinkrētisko garīgumu: reliģiozitātes dimensijas Noras Ikstenas romānā *"Ūdens mirdzēšana"*. *Letonica*, Nr. 53, 62.–78. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.04.

Kaprāns, Mārtiņš; Tomaševskis, Jānis (2023, šajā numurā). Latviešu karagūstekņi Zedelgemā: vēsture, atmiņa, konflikts. *Letonica*, Nr. 53, 108.–135. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.07.

Kruks, Sergejs (2023, šajā numurā). Ambiguous Grammar of Legal Discourse. *Letonica*, Nr. 53, 168.–185. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.09.

Laurušaitē, Laura (2023, šajā numurā). Ēdiena nozīme identitātes veidošanā: mūsdienu latviešu un lietuviešu literatūras piemēri. *Letonica*, Nr. 53, 80.–92. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.05.

Lūse, Agita (2023, šajā numurā). Versijas par etnogrāfiju 20. gadsimta 30.–40. gadu Latvijā. Ziedoņa Līgera gadījuma izpēte. *Letonica*, Nr. 53, 8.–38. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.02.

Pērle-Sīle, Ginta (2023, šajā numurā). Materiāla atlases principi vācbaltiešu publicētajos tautasdziesmu krājumos 19. gadsimta pirmajā pusē. *Letonica*, Nr. 53, 40.–61. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.03.

Pupurs, Iryna (2023, šajā numurā). Latvian Literature in Ukraine: a Brief Overview of its Perception and Interpretation During the Last Hundred Years. *Letonica*, Nr. 53, 186.–210. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.10.

Veira, Elīna (2023, šajā numurā). A Framework for Studying the Perception of Print-based Poems and Their Trans-medial Adaptations. *Letonica*, Nr. 53, 136.–166. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.08.

Weaver, Ieva; Muktupāvels, Valdis; Grīnvalde, Rīta; Lielbārdis, Aigars; Ābele, Ilga Vālodze; Jaudzema, Justīne (2023). The Power of Authorities, Interpretations, and Songs: The Discourse of Authenticity in the Latvian Folklore Revival. *Traditiones*, No. 52(2), pp. 47–68. DOI: 10.3986/Traditio2023520203.

Zelče, Vita (2023, šajā numurā). 175 000+ latviešu biogrāfija. *Letonica*, Nr. 53, 233.–239. lpp. DOI: 10.35539/LTNC.2023.0053.11.